

Råd og vink

for skriftlig dansk på stx 2023

Råd og vink præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende de skriftlige eksamenssat, men indfører ikke nye bindende krav. Rapporten henvender sig til dansklærere og skriftlige censorer, men elever kan også læse med.

Råd og vink er skrevet af Anders Nielstrup, formand for opgavekommissionen, og godkendt af Nicolai Rekke Eriksen, fagkonsulent.

Indhold

Indledning	2
Årets sæt.....	2
Generelle kompetencer og delkompetencer	5
Faste og ukendte elementer i opgaveformuleringer til analyserende artikler.....	5
Forslag til undervisningssekvens	6
Faste og ukendte elementer i opgaveformuleringer til debatterende artikler.....	7
Forslag til undervisningssekvens	8
Faste og ukendte elementer i opgaveformuleringer til reflekterende artikler	9
Forslag til undervisningssekvens	9
Hyppige bemærkninger i censorevalueringen	11

Indledning

Den 16. maj 2023 var det fjerde gang, eksamen i skriftlig dansk på stx blev aflagt med udgangspunkt i de skrivegenrer, der blev introduceret i 2017/2018. Til gengæld var 2023 år 0 efter den almene lancering af kunstigt intelligente chatbots.

”Råd og vink” tager som altid afsæt i de erfaringer og observationer, censorerne har meldt tilbage efter deres voteringer i juni, men kaster denne gang også et mere generaliserende blik bagud på de foregående år. Der indgår desuden nogle forslag til undervisningssekvenser, der har til formål at øge elevernes forståelse af de stillede opgaver (og i bedste fald også deres forståelse for formålet med danskfaget i det hele taget).

Årets sæt

Årets eksamenssæt kan findes [her](#).

Danskfagets litterære, sproglige og mediemæssige perspektiver optræder med forskellig vægt i eksamenssættene fra år til år. I flere af årets opgaver fik eleverne lejlighed til at demonstrere viden fra mere end ét perspektiv i samme opgave. Det litterære især i opgave 1, 2 og 5, det sproglige især i opgave 2, 3 og 5, det mediemæssige især i opgave 1, 3 og 4. De overordnede spørgsmål, eleverne blev bedt om at forholde sig til, var disse: Hvordan kan forestillinger fra romantikken indgå i nyere tekster, fx en dokumentar om Tobias Rahim? Hvorfor er nogle fortællinger henlagt til boligblokke eller lignende miljøer? Hvordan kan man gøre en tale overbevisende og vedkommende? Hvordan dækkes klimaforandringer bedst journalistisk? Hvilke forskelle er der mellem ældre litteraturs kvaliteter og nyere litteraturs kvaliteter?

Hvordan eksaminanderne fordelte sig på de forskellige opgaver, og hvordan karaktererne blev fordelt, kan ses i [eksamensstatistikken](#).

Opgave 1

Analyserende artikel

Forestillinger fra romantikken

Skriv en analyserende artikel, hvor du undersøger, hvordan forestillinger fra romantikken kan indgå i nyere tekster. I din artikel skal du analysere og fortolke uddraget af *National Romantik 2021* (tekst 1).

I din undersøgelse skal du anvende relevante tekstnedslag og særligt fokusere på:

- at analysere og fortolke de filmiske virkemidler i uddraget af *National Romantik 2021* (tekst 1), herunder hvordan forestillinger fra romantikken indgår i fremstillingen af Tobias Rahim.
- at vurdere, hvilken rolle filmens titel *National Romantik 2021* og del 3's titel "Barnet" spiller. Du kan perspektivere til en eller flere andre tekster (fx skønlitteratur, billedkunst, reklamer), hvori der indgår forestillinger fra romantikken.
- at formidle din forståelse af filmen klart for din læser med en fokuseret indledning og en nuanceret afslutning.

Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).

Opgave 2

Analyserende artikel

Fortællinger fra blokken

Skriv en analyserende artikel, hvor du undersøger fortællinger, der foregår i boligblokke eller lignende miljøer. I din artikel skal du analysere og fortolke *En bristefærdig* (tekst 2) og på baggrund heraf perspektivere til et eller flere andre eksempler på fortællinger, der foregår i et lignende miljø.

I din undersøgelse skal du anvende relevante tekstnedslag og særligt fokusere på:

- at analysere og fortolke novellen, herunder fremstillingen af miljøet og forholdet mellem jegfortælleren og Riggi. Kom i den forbindelse ind på dialogen mellem de to søstre.
- at perspektivere til en eller flere andre fortællinger, der foregår i boligblokke eller lignende miljøer.
- at formidle din tekstforståelse klart for din læser med en fokuseret indledning og en nuanceret afslutning.

Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).

Opgave 3

Analyserende artikel

Den overbevisende og vedkommende tale

Skriv en analyserende artikel, hvor du undersøger, hvordan man kan gøre en tale overbevisende og vedkommende. I din artikel skal du analysere, fortolke og vurdere *Sociale medier* (tekst 3a og 3b).

I din undersøgelse skal du anvende relevante tekstnedslag og særligt fokusere på:

- at analysere og fortolke de retoriske og sproglige virkemidler, der anvendes i Sociale medier (tekst 3a og 3b). Kom herunder ind på, hvad der er talens budskab.
- at vurdere, hvorvidt talen er overbevisende og vedkommende. Du kan vælge at perspektivere til en eller flere andre taler.
- at formidle din tekstforståelse klart for din læser med en fokuseret indledning og en nuanceret afslutning.

Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).

Opgave 4

Debatterende artikel

Klimajournalistik

Skriv en debatterende artikel, hvor du undersøger, hvordan klimaforandringer dækkes bedst journalistisk. I din artikel skal du diskutere og debattere emnet ved bl.a. at inddrage *Bla bla bothsidesism* (tekst 4a) og *Lytternes og seernes redaktør – Halvårsrapport for andet halvår 2019* (tekst 4b).

I din undersøgelse skal du særligt fokusere på:

- at diskutere og debattere, hvordan klimaforandringer dækkes bedst journalistisk, idet du bl.a. inddrager hovedsynspunkter og argumenter fra *Bla bla bothsidesism* (tekst 4a) og *Lytternes og seernes redaktør – Halvårsrapport for andet halvår 2019* (tekst 4b).
- at underbygge dine synspunkter ved at inddrage eksempler på, hvordan klimaforandringer kan dækkes journalistisk.
- at præsentere emnet gennem en fokuseret indledning og diskussion og forsøge at overbevise din læser gennem en stærk og velgennemtænkt argumentation med en afslutning, der markerer dit synspunkt.

Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).

Opgave 5

Reflekerende artikel

Ældre og nyere litteratur

Skriv en reflekterende artikel, hvor du undersøger, hvilke forskelle der er mellem ældre litteraturs kvaliteter og nyere litteraturs kvaliteter. I din artikel skal du inddrage *Er der noget dansk litteratur efter 1950, der er værd at læse?* (tekst 5a) og gå i dybden med mindst ét af følgende tekstuddrag: *Fru Marie Grubbe* (tekst 5b), *Nordkraft* (tekst 5c) og *det nemme og det ensomme* (tekst 5d).

I din undersøgelse skal du særligt fokusere på:

- at reflektere over, hvilke forskelle der er mellem ældre litteraturs kvaliteter og nyere litteraturs kvaliteter. Du kan i dine refleksioner fx komme ind på fortælle teknik, sprog, genre og tematik. Du skal inddrage en eller flere pointer fra *Er der noget dansk litteratur efter 1950, der er værd at læse* (tekst 5a).
- at inddrage og gå i dybden med mindst ét af tekstuddragene *Fru Marie Grubbe* (tekst 5b), *Nordkraft* (tekst 5c) og *det nemme og det ensomme* (tekst 5d). Du må gerne inddrage ét eller flere andre litterære eksempler.
- at skrive dialogisk og reflekterende med en personlig stemme, der forholder sig til både emnet og til din egen tanke- og skriveproces.

Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).

I år har fagkonsulent Nicolai Rekke Eriksen på baggrund af tilbagemeldinger og spørgsmål fra censorer udarbejdet dokumentet [Opmærksomhedspunkter til skriftlig censur, sommer 2023 STX](#), hvori det præciseres, hvad man bør forvente (og ikke kan forvente), at eksaminanderne kommer ind på og demonstrerer på baggrund af de stillede opgaver i årets eksamenssæt.

Generelle kompetencer og delkompetencer

Som det gælder alle andre eksaminer, er formålet med skriftlig eksamen i dansk på stx at indplacere eksaminanderne efter niveau, og enhver stillet opgave skal derfor kunne løses på forskellige niveauer og udløse alle karakterer på karakterskalaen. Det er derfor naturligt, at langt størstedelen af opgavebesvarelsener ikke opnår topkarakteren 12, fordi der i ca. 9 ud af 10 tilfælde kan påpeges nogle eller mange mangler af en vis væsentlighed. Kompetencerne og manglerne vurderes som bekendt efter fire ligestillede kriterier: emnebehandling ("at besvare den stillede opgave"), danskfaglighed ("relevant anvendelse af danskfaglig viden og metode"), skriftlig fremstilling samt formidlingsbevidsthed. Disse kriterier er brede, idet de afspejler udbyttet af den danskfaglige undervisning generelt, og netop derfor kan de vanskeligt trænes i afgrænsede, målrettede undervisningssekvenser. Det kan bedre lade sig gøre, hvis man fokuserer på de delkompetencer, der bidrager til at demonstrere opfyldelse af kriterierne.

Nogle af disse delkompetencer ekspliciteres altid på helt eller næsten samme måde i opgaveformuleringerne (fx "anvende relevante tekstnedslag", "en fokuseret indledning", "inddrage eksempler på", "gå i dybden med", "med en personlig stemme"), men opgaveformuleringerne indeholder desuden altid ukendte elementer, hvilket først og fremmest vil sige det pågældende tekstmateriale, men også den stillede opgaves ramme og vinkel i form af særlige fokuspunkter eller afgrænsninger.

Faste og ukendte elementer i opgaveformuleringer til analyserende artikler

Betragter man årets opgaver til analyserende artikler om noveller for henholdsvis stx og HF, bliver både de faste og ukendte elementer tydelige.

Faste elementer Analyserende artikel (novelle)	Ukendte elementer (stx, maj 2023)	Ukendte elementer (HF, maj 2023)
	Fortællinger fra blokken	Menneskets forhold til døden
A: Skriv en analyserende artikel, hvor du undersøger...	...fortællinger, der foregår i boligblokke eller lignende miljøer.	... tekster, der skildrer menneskets forhold til døden.
B: I din artikel skal du analysere og fortolke [Opgavematerialets titel/titler] og på baggrund heraf perspektivere til...	...et eller flere andre eksempler på fortællinger, der foregår i et lignende miljø.	
C: I din undersøgelse skal du anvende relevante tekstnedslag og særligt fokusere på: - at analysere og fortolke novellen, herunder...	...fremstillingen af miljøet og forholdet mellem jegfortælleren og Riggis. Kom i den forbindelse ind på dialogen mellem de to søstre.	...en karakteristik af fortælleren og hendes forhold til døden. Du skal desuden undersøge novellens brug af symboler
D: - at perspektivere til...	...en eller flere andre fortællinger, der foregår i boligblokke eller lignende miljøer.	...det overordnede emne for artiklen, idet du inddrager et eller flere eksempler fra fx litteratur, dokumentar eller film.
E: - at formidle din tekstforståelse klart for din læser med en fokuseret indledning og en nuanceret afslutning.		
F: Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).		

At skrivegenren ”analyserende artikel” primært indebærer, at der skal analyseres, fortolkes og vurderes/perspektiveres, forventes kendt, idet det blandt andet fremgår under ’Opgavegenrer’ i ethvert opgavesæt og jo ikke varierer fra gang til gang. Det gør derimod *rammen* for arbejdet med den pågældende tekst, nemlig her hhv. tekster, der foregår i et urbant miljø, og tekster, der tematiserer menneskets forhold til døden.

Det er også et tilbagevendende krav, at man skal ”anvende relevante tekstnedslag”, men de pågældende *obligatoriske fokuspunkter* (her hhv. ”miljøfremstilling”, ”personrelationer” og ”dialog” i stx-opgaven; og ”fortælleren” og ”symboler” i HF-opgaven) varierer fra gang til gang, for selvom begreberne i sig selv forventes kendt, skal de anvendes i en ny sammenhæng.

Rammen for en analyserende artikel er naturligvis danskfaglig, og eftersom danskfaget jo spænder vidt, er mulighederne mange:

De seneste fire års opgaveformuleringer (stx/HF) har budt på emner som...	Andre tænkelige emner kunne være...
Handlingsaspekter. Fremstillinger af... Relationer i opbrud, familien, forældre og børn, moderroller Livet i boligblokke, hverdagsliv, danskhed, jul Sociale medier, selviscenesættelse, at overskride grænser Unge og sårbarhed, selvværdsproblemer, at være uden for normen Kvindens livsbetingelser, oprør, socialt udsatte Menneskets forhold til døden, livskriser, tab, sorg Livsforandrende begivenheder, drømmen om et andet liv, vrede Naturens kraft, menneskets forhold til naturen, klima, solnedgang.	Fremstillinger af... Det traditionelle og moderne, normer Frihed og tryghed, håb og frygt Magtrelationer, forbrydelse og straf Svigt, kærlighed og venskab, jalousi Adskillelse, længsel, genforening Modstand, udfordringer, modenhed Livets lyse sider, ondskab Teknologi, fremtiden...
Formelle aspekter og tekstintention: Den gode indledning, realismebrud, intertekstualitet, tomme pladser, tilbageblik, skurke-/helte-/offer-roller Genreeksperimenter, drama, tale, brev, debatindlæg, dokumentar, kampagnefilm, kortfilm, faglig formidling Samfundskritiske tekster, provokerende tekster, romantiske træk.	Formelle aspekter og tekstintention: Troværdighed, overdrivelse Vendepunkt, overraskelse, slutning Symbolske genstande, klichéer Metafiktion, fordobling Optimistiske og pessimistiske tekster...
Obligatoriske fokuspunkter: Genretræk, tid, sted, miljø, fremstillingen af hovedpersonen Personernes udvikling, relationen mellem personerne Dialog, det usagte i kommunikationen, tomme pladser Fortælleren, synsvinkelforhold, komposition, dramaturgi Ironi, humor, symboler, kontraster, billedsprog, titlen Sproglige virkemidler, stilistiske virkemidler, impressionistisk skrivestil, lyriske virkemidler, filmiske virkemidler, retoriske virkemidler, appelformer, argumentation, kommunikationssituationen, forholdet mellem afsender og modtager, udfordring af modtagernes forventninger.	

Forslag til undervisningssekvens

Eleverne sættes til at lave en færdig opgaveformulering med afsæt i en tekst, de har arbejdet med. De skal finde på en passende ramme/titel/emneafgrænsning/perspektivering samt et begrænset antal obligatoriske fokuspunkter til arbejdet med den pågældende tekst. Rammen og fokuspunkterne flettes sammen med de faste elementer, en opgaveformulering til en analyserende artikel altid indeholder. Eleverne kan støtte sig til tidligere opgaveformuleringer.

Uddybende information om de faste elementer i opgaveformuleringer til analyserende artikel kan findes her:

[Den skriftlige eksamen og de tre eksamensgenrer i dansk stx og hf](#)

[FAQ om de skriftlige genrer i dansk](#)

[Råd og Vink 2019](#) (Gode eksempler på afdækning af tekstens hvad/hvordan/hvorfor,

Gode eksempler på etablering af sammenhæng mellem analyse og fortolkning)

[Råd og Vink 2020](#) (Indledning, kvalificering af analytiske iagttagelser, perspektivering)

[Råd og Vink 2021](#) (Indledning, vægtning af opgavematerialet, analyseformidling, perspektivering)

[Råd og Vink 2022](#) (sproglig korrekthed, kommunikationssituation, at tænke med tekster)

Faste og ukendte elementer i opgaveformuleringer til debatterende artikler

På samme måde som ovenfor kan det tydeliggøres, hvad der er henholdsvis de faste og ukendte elementer i opgaveformuleringer til debatterende artikel, ved at sammenstille årets formuleringer i stx- og HF-sættet:

Faste elementer Debatterende artikel	Ukendte elementer (stx, maj 2023)	Ukendte elementer (HF, maj 2023)
	Klimajournalistik	Kvindefremstillinger i krimier
A: Skriv en debatterende artikel, hvor du undersøger...	...hvordan klimaforandringer dækkes bedst journalistisk.	... om krimiers fremstillinger af kvinder er problematiske.
B: I din artikel skal du diskutere og debattere emnet ved bl.a. at inddrage hovedsynspunkter og argumenter fra [opgave-materialets titel/titler]		
C: I din undersøgelse skal du anvende relevante tekstdedslag og særligt fokusere på: - at diskutere og debattere...	...hvordan klimaforandringer dækkes bedst journalistisk, idet du bl.a. inddrager hovedsynspunkter og argumenter fra [opgave-materialets titel/titler]	... kvindefremstillingen i krimier ved at inddrage hovedsynspunkter og argumenter fra [opgave-materialets titel/titler]
D: - at underbygge dine synspunkter/argumenter ved at inddrage...	...eksempler på, hvordan klimaforandringer kan dækkes journalistisk.	... <i>Kastanjemanden</i> som eksempel på, hvordan kvinder kan fremstilles i krimier. Du må gerne inddrage et eller flere andre eksempler fra litteratur eller film.
E: at præsentere emnet gennem en fokuseret indledning og diskussion og forsøge at overbevise din læser gennem en stærk og velgennemtænkt argumentation med en afslutning, der markerer dit synspunkt.		
F: Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).		

Opgaveformuleringer til debatterende artikler har i forhold til opgaveformuleringer til analyserende artikler lidt flere kendte elementer: Det drejer sig altid om at forholde sig diskuterende og debatterende til et spørgsmål med danskfaglig relevans under inddragelse af synspunkter fra opgavematerialerne, og skrivegenrens skriveformål er altid ekspliciteret: ”forsøge at overbevise din læser”. De ukendte elementer er foruden forpligtelsen på de givne opgavematerialer dels hovedemnet/-spørgsmålet, dels karakteren af de konkrete eksempler, der skal inddrages.

[De seneste fire års opgaveformuleringer](#) (stx/HF) har budt på emner som...

Primært litterært emne	Primært mediemæssigt emne	Primært sprogligt emne
Den litterære kanon	Klimajournalistik	Indflydelsen fra engelsk i dansk
Kunstnere i samfundsdebatten	Kvindefremstillinger i krimier	Den demokratiske samtale
Interesse for litteratur	Fremstillingen af sårbare	Framing
Børnelitteraturens grænser	Grøn markedsføring	Nedsættende ord
Forholdet værk/kunstner	Reality og dokumentar	

Forslag til undervisningssekvens

Eleverne sættes til at overveje, hvilke emner der kunne egne sig til en debatterende artikel, idet de rangerer deres forslag efter disse kriterier:

- a) emnet skal have danskfaglig relevans, dvs.
 - a. have at gøre med, hvordan noget i verden kommunikeres med en bestemt intention
 - b. have en vinkel, der er litterær, mediemæssig eller sproglig (eller en blanding heraf)
 - c. indbyde til anvendelse af fagterminologi
- b) emnet skal være ”diskutérbart”, dvs. det skal være muligt (og måske endda almindeligt) at indtage forskellige positioner i forhold til emnet
- c) emnet skal kunne formuleres som et ret lukket spørgsmål (pro/contra), fx vha. ord som ”hvordan” eller ”om”.

Eleverne kan lade sig inspirere af konkrete vendinger i tidligere opgaveformuleringer.

Når eleverne har fundet frem til et velegnet emne, skal de finde opgavematerialer, der kan knyttes til opgaven. Emne/grundspørgsmål, opgavematerialer og de faste elementer, en opgaveformulering til en debatterende artikel altid indeholder, flettes sammen til en endelig opgaveformulering.

Uddybende information om de faste elementer i opgaveformuleringer til debatterende artikel kan findes her:

[Den skriftlige eksamen og de tre eksamensgenrer i dansk stx og hf](#)

[FAQ om de skriftlige genrer i dansk](#)

[Råd og Vink 2019](#) (Gode eksempler på velgennemtænkt argumentation, vinklet indledning, soberhed i omgangen med opgavematerialerne, et levende og personligt sprog)

[Råd og Vink 2020](#) (Positionering, danskfaglighed)

[Råd og Vink 2021](#) (Fokuseret indledning, vægtning af opgavematerialet)

[Råd og Vink 2022](#) (Sproglig korrekthed, kommunikationssituation, ”argumentationsdræbere”)

Faste og ukendte elementer i opgaveformuleringer til reflekterende artikler

Den reflekterende artikel har foruden forpligtelsen på de givne opgavematerialer i realiteten kun ét ukendt element, nemlig emnet eller grundspørgsmålet. Imidlertid indeholder en opgaveformulering til reflekterende artikel altid nogle forslag til, hvad eksaminanden kan komme ind på i sin undersøgelse, men disse er blot til inspiration; ikke obligatoriske at inddrage.

Faste elementer Reflekterende artikel	Ukendte elementer (stx, maj 2023)	Ukendte elementer (stx aug 2021)
	Ældre og nyere litteratur	Sproglige aversioner
A: Skriv en reflekterende artikel, hvor du undersøger, hvilke forskelle der er mellem ældre litteraturs kvaliteter og nyere litteraturs kvaliteter.	... hvorfor man kan blive irriteret over andre menneskers sprogbrug.
B: I din artikel skal du inddrage [opgavematerialets titel/titler]		
C: Du kan i dine refleksioner fx komme ind på... Du skal inddrage en eller flere pointer fra [Hovedteksten]	... fortælleteknik, sprog, genre og tematik.	... sprogfejl, låneord, sociolekt, kronolekt, etnolekt samt forholdet mellem afsender og modtager.
D: - at inddrage og gå i dybden med mindst ét af [de øvrige materialer, der er knyttet til opgaven]. Du må gerne inddrage ét eller flere andre eksempler.		
E: - at skrive dialogisk og reflekterende med en personlig stemme, der forholder sig til både emnet og til din egen tanke- og skriveproces.		
F: Omfang af din artikel: tre-fire normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).		

[De seneste fire års opgaveformuleringer](#) (stx/HF) har budt på emner som...

Primært litterært emne	Primært mediemæssigt emne	Primært sprogligt emne
Ældre og nyere litteratur	Dokumentarister med holdning	Sproglige aversioner
Naturdigte	Satirens funktion i den off. debat	
Litteratursyn	Filmvold som virkemiddel	
Den gode fortælling		

Forslag til undervisningssekvens

Eleverne sættes til at overveje, hvilke emner der kunne egne sig til en reflekterende artikel, idet de rangerer deres forslag efter disse kriterier:

- a) emnet skal have danskfaglig relevans, dvs.
 - a. have at gøre med, hvordan noget i verden kommunikerer med en bestemt intention
 - b. have en vinkel, der er litterær, mediemæssig eller sproglig (eller en blanding heraf)
 - c. indbyde til anvendelse af fagterminologi
- b) emnet skal indbyde til faglig undren og refleksion
- c) emnet skal kunne formuleres som et ret åbent spørgsmål (indeholde et implicit 'mon?').

Eleverne kan lade sig inspirere af konkrete vendinger i tidligere opgaveformuleringer.

Når eleverne har fundet frem til et velegnet emne, skal de finde opgavematerialer, der kan knyttes til opgaven. Emne/grundspørgsmål, opgavematerialer og de forslag til faglige felter, en opgaveformulering til en reflekterende artikel altid indeholder, flettes sammen til en endelig opgaveformulering.

Uddybende information om de kendte elementer i opgaveformuleringer til reflekterende artikel kan findes her:

[Den skriftlige eksamen og de tre eksamensgenrer i dansk stx og hf](#)

[FAQ om de skriftlige genrer i dansk](#)

[Råd og Vink 2019](#) (Gode eksempler på personligt og fængende sprog, at bruge hovedteksten som afsæt, inddragelse af konkrete eksempler, afrunding)

[Råd og Vink 2020](#) (Refleksion, konkrete eksempler, personlig stemme)

[Råd og Vink 2021](#) (Vægtning af opgavematerialet)

[Råd og Vink 2022](#) (Sproglig korrekthed, kommunikationssituation, ”refleksionsdræbere”)

Hyppige bemærkninger i censorevalueringen

I nedenstående skema oplistes de facetter, eksaminanderne bedømmes på, jf. læreplanen, de generelle beskrivelser af skrivegenrerne og de faste elementer i opgaveformuleringerne. I fodnoterne fremhæves, hvad censorerne især påpeger som svagheder i årets opgavebesvarelser.

Alle artikler Undersøgelse, skriveformål ¹ Kommunikationssituation (afsender-/modtager-bevidsthed) ² Grundform: overskrift, indledning, midte, afslutning. Sammenhængende form. Omfang. Formalia. Tekstinddragelse (præsentation, henvisning, vægtning) Skriftlig fremstilling, formidlingsbevidsthed, emnebehandling, danskfaglighed ³		
Analyserende artikel	Debatterende artikel	Reflekterende artikel
<i>Skriveformål:</i> ”at føre modtageren frem til en samlet forståelse”	<i>Skriveformål:</i> ”at forsøge at overbevise modtageren om dit synspunkt”	<i>Skriveformål:</i> ”at få modtageren til at reflektere sammen med dig”
”fokuseret indledning” ”analysere og fortolke” ⁴ (tekstens hvad/hvordan/hvorfor) ”anvende relevante tekstnedslag” ”perspektivere”/”vurdere” ⁵ ”formidle tekstforståelse klart” ”nuanceret afslutning”	”fokuseret indledning” ⁶ ”diskutere og debattere” ⁷ ”inddrage hovedsynspunkter” ⁸ ”anvende relevante tekstnedslag” ”underbygge med eksempler” ⁹ ”velgennemtænkt argumentation” ”afslutning, der markerer”	”reflektere” ¹⁰ ”inddrage hovedtekst” ”gå i dybden med eksempel” ¹¹ ”bruge konkrete eksempler” ”skrive dialogisk og reflekterende”

¹ Som tidligere år opleves det ganske hyppigt, hvad debatterende artikel angår, at eksaminanderne ikke skriver med det formål at overbevise modtageren om et synspunkt, som skrivegenren kræver. Det bemærkes af flere, at mange tilsyneladende stadig undervises i genren, som var der tale om den tidligere skrivegenre kronik.

² Manglen på bevidsthed om kommunikationssituationen kommer især til udtryk i besvarelsens indledning. Flere censorer end tidligere hæfter sig ved formidlingsmæssigt svage indledninger (indforståethed, metaformuleringer, mangel på fokus). En del bemærker også, at mange eksaminander har svært ved at lave en virkningsfuld og klar afslutning.

³ Bemærkningerne til de fire bedømmelseskriterier er fordelt nogenlunde ligeligt, dog med en lille overvægt angående ”Skriftlig fremstilling” og ”Danskfaglighed”.

⁴ Mange besvarelser af Opgave 1 forfalder til ret opremsende analyser, og mange eksaminander har vanskeligt ved at gøre deres analytiske iagttagelser relevante og samle dem til en klart formuleret fortolkning. Mange forbigår filmens ikke-idylliske slutning. I besvarelser af Opgave 2 synes det at knibe mere med brugen af fagbegreber i analysen. Også her overser mange besvarelser centrale elementer i teksten (fx gåturen, mændene, fortællerens refleksioner i slutningen). Angående besvarelser af Opgave 3 peger censorerne på opremsende analyser, manglende eksplicitering af talens indhold/budskab, manglende opmærksomhed på opgavens emne samt for sparsom analyse af sproglige virkemidler som tilbagevendende svagheder.

⁵ Mange besvarelser af Opgave 1 afslører en for sparsom viden om romantik/nationalromantik, og mange eksaminander har svært ved at give eksempler på nyere eller bare anden litteratur, der indeholder forestillinger fra romantikken. Ligeledes er en ofte påpeget svaghed i besvarelser af Opgave 2, at fremstillingen af bymiljøet forbigås eller behandles for stedmoderligt eller for forceret.

⁶ En del besvarelser kommer mere til at handle om holdninger til klimaforandringer end om holdninger til journalistik dækning af klimaforandringer.

⁷ En del censorer bemærker, at Opgave 4 næsten altid er den opgave, flest eksaminander vælger at besvare, og at det sandsynligvis skyldes, at den opleves som den nemmeste. Imidlertid demonstrerer mange besvarelser stadig manglende evne til at positionere sig med et selvstændigt og velargumenteret synspunkt i diskussion med de til opgaven hørende materialer. Det er stadig et udbredt problem, at for mange forfalder til at skrive lange, uengagerede redegørelser for synspunkterne i opgavematerialerne efterfulgt af en spag udfoldelse af egen holdning.

⁸ Mange eksaminanders forståelse af opgavematerialerne er for usikker, hvilket kan skyldes en for begrænset viden om traditionel nyhedsjournalistik.

⁹ Som tidligere år har mange eksaminander svært ved at leve op til kravet i opgaveformuleringen om at underbygge med eksempler.

¹⁰ Mange eksaminander har svært ved at få deres refleksioner til at løfte sig over det småsnakkende niveau, hvilket i år muligvis også skyldes, at emnet var svært at forholde sig til for en generation, der ikke læser meget skønlitteratur. Nogle eksaminander debatterer snarere end reflekterer.

¹¹ For nogle elever bliver inddragelsen af konkrete eksempler for dominerende, hvorved det analyserende arbejde kommer til at overskygge det reflekterende.